

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Eusebiu Tu Pamphilu Ekklesiastikē Istorია

Eusebius <Caesariensis>

Mogvntiae, 1672

XXXIV. Descriptio aedificii sancti sepulchri.

urn:nbn:de:hbz:466:1-14478

ἵνα ἡρομέντες πρὸς ἡμᾶς γράψαι σπῆδα-
σοῖν ὅσαν ἀνὴρ ὅποιον χρεῖαν εἶναι διὰ τῆς
χαρμμάτος ἐπιγνώμεν, ταῦτα παλαχόθεν
μετενεχθῆναι διωθηθῆ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΛΒ΄.

Ὅτι ἔπει τὸ κάλλιπτος κόγχης, ἔργα τῶν ἐξ ὁλῶν ἐδῆ-
λωσε τοῖς ἀρχισι.

Τὴν δὲ τῆς βασιλικῆς καμάραν, πότερον
λακωνιανῆν δι' ἑτέρας ἰνὸς ἐργασίας
ἤρῳ λακωνία εἶναι μέλλοι, διωθήσει καὶ
χρῆσά καλλωποθῆναι τὸ λειπόμυρον. πλὴν ἢ
τῆ ὁσιότητος τῶν ἀρετηφόρων δικασαῖς ἡ τάχος
γινεσθῆναι ποιήσει, ὅσαν τ' ἐξ ἑατῶν καὶ τεχνι-
τῶν καὶ ἀναλωμάτων χρεῖα καὶ πρὸς ἐμὲ εὐθέως
ἀνευγκῆν σπῆδασει, ἢ μόνον ἀπὸ τῶν μαρ-
μαρῶν τε καὶ κίωνων, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τῶν λακω-
ναριῶν, εἴγε τὸ κάλλιπτον ἔπικρίνειεν. ὁ Θεὸς
σε διαφυλάξοι ἀδελφε ἀγαπητέ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΛΓ΄

Ὅτι ἡ προφητεὺς αὐτῆς καὶ τῆς Ἱερουσαλήμ, ἐκλήπισα τὸ
σῶτηρ ὁ ἀποδόμῃτο.

Τὰ δὲ ἀμρῆ γραφε βασιλεὺς, ἀμα ἰλό-
γω, δι' ἔργων ἐρχόμενα τὰ πᾶσα καὶ
ἀκαίῃ αὐτὸ τὸ σῶτηρ ὁ μαρτύριον, ἢ νέα κα-
τεσθῆναι τὸ Ἱερουσαλήμ, ἀνικησὸσ ὁ τῆ
πύλαι βοιωθῆν. ἢ μὲν τὴν κλειοκτόνον μαι-
φίαν ἐρημίας ἐπ' ἐχάλα ἀπεισάπεισα, δι-
κῶν εἴτε δυοσέων οἰκητόρων. ταῦτη δὲ οὐ
ἀλλὰ βασιλεὺς τὴν καὶ τῆς θάνατος τῆ
νύκτωρ, πλεσῖας καὶ δαυλιέσων ἀνύψω φιλο-
τιμίας, τάχα πᾶ τῶν τῶν ἔσαν τῶν διὰ προ-
φητικῶν θεασμάτων κεκρηγμένῳ καί-
νῳ καὶ νέαν Ἱερουσαλήμ, ἢς πῆρι μακροὶ λό-
γομυθία δι' ἐνθέα πνεύματ' ὁ θεοπίστον
ἀνυμνῶσι. καὶ δὲ ἔπαντός ὡσπέρ τῳ κεφα-
λίῳ, πρῶτον ἀπάντων τὸ ἱερόν ἀντρον ἐκόσμη-
σῆμα ἐκεῖνο θεασέσων, παρ' ὃ φῶς ἔξα-
στράτων πόσι ἀγγελῶ, τῶν διὰ τῆς σῶτηρ
ὁσὶ κινηθῆναι παλιν γρησῖαν τοῖς πᾶσιν
ἐπαγγελῆστο.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΛΔ΄.

Ἐφῆσται ἐκδοθῆναι τὴν παναλίαν μνήματός.

Τοῦτο μὲν οὐκ ἐπῶτον, ὡσανεὶ ἔπαντός κε-
φαλῆν, ἔξαφῆται τοῖς κίοσι, κόσμῳ τε πλεί-

A dique possint comportari. Equum est enim ut qui prae totius orbis locis maxime admirabilis est locus, pro dignitate sua exornetur.

CAPUT XXXII.

De pulchritudine camerae, & de artificibus ac de materia Macarius ad Praefides scribat.

Porro cameram Basilicae, utrum laqueatam, an alio quopiam operis genere faciendam censens, certior a te fieri velim. Nam si laqueata fiet, auro quoque poterit exornari. Restat igitur ut Sanctitas Tua supra memotatis iudicibus quamprimum significet, quot operariis & artificibus & sumptibus opus erit: utque ad me celeriter referat, non modo de matmoribus & columnis, sed etiam de lacunaribus, si hoc opus venustius esse censueris. Divinitas te servet frater carissime.

CAPUT XXXIII.

Quomodo Ecclesia Servatoris exstructa fuerit, quam Propheta novam Hierusalem appellaverant.

Et haec quidem ab Imperatore scripta sunt. Ceterum effectus verba ipsa statim subssecutus est: & in ipso Servatoris nostri Martyrio nova fabricata est Hierusalem, ex adverso veteris illius celeberrimae, quae post nefariam Domini caedem ultimam vastitatem experta, pro incolarum impietate poenas persolverat. Contra hanc igitur Imperator tropaeum victoriae, quam Servator noster de morte retulerat, ambitioso cultu erexit. Atque haec forsitan fuerit recens illa ac nova Hierusalem, Prophetarum vaticiniis praedicata, de qua in sacris Voluminibus tot praeconia ab ipso divino Spiritu pronuntiata leguntur. Primum igitur sacram illam speluncam, utpote totius operis caput, exornavit: divinum scilicet monumentum, juxta quod olim caelesti luce radians Angelus, regenerationem quae per Servatorem ostendebatur, omnibus nuntiaverat.

CAPUT XXXIV.

Descriptio fabricae sancti sepulchri.

Hoc, inquam, monumentum tanquam totius operis caput, Imperatoris magnificentia eximiis columnis &

maximo cultu primum omnium deco-
ravit, & cujusquomodī ornamentis illu-
stravit.

CAPIUT XXXV.

Descriptio atrii & porticum.

TRANSgressus inde est ad vastissi-
mum locum libero patentem ca-
lo. Cujus solum splendido lapide con-
stravit, longissimis undique porticibus
ad tria latera additis.

CAPIUT XXXVI.

Descriptio parietum testique, & ornatus atque
inauratiōnis ipsius Basilicæ.

QUIppe lateri illi quod è regione
speluncæ positum, Solis ortum
spectabat, conjuncta erat Basilica: opus
planè admirabile, in immensam altitudi-
nem elatum, & longitudine ac latitudi-
ne maxima expansum. Cujus interiori-
ra quidem versicoloribus marmoris
cruftis obteeta sunt: exterior verò pa-
rietum superficies, politis lapidibus
probè inter se vincētis decorata, exi-
miam quandam pulchritudinem, nihilo
inferiorem marmoris specie, præfere-
bat. Ad eulmen vero & cameras quod
attinet, exteriora quidem teeta plum-
bo tanquam firmissimo quodam muni-
mento ad hibernos imbres arcendos
obvallavit. Interius autem tectum scul-
ptis lacunaribus confertum, & instar
vasti cujusdam maris compactis inter
se tabulis per totam basilicam dilata-
tum, totumque auro purissimo cooper-
tum, universam basilicam velut quibus-
dam radiis splendere faciebat.

CAPIUT XXXVII.

Descriptio geminarum utrinque porticum, &
trium portarum Orientalium.

PROtergo ad utrumque latus, geminæ
porticus tam subterraneæ quàm su-
pra terram eminentes, totius basilicæ
longitudinem æquabant; quarum con-
camerationes auro perinde variatæ
sunt. Ex his, quæ in fronte basilicæ erant
ingentibus columnis fulciebantur: quæ
vero interiores, pessis magno cultu ex-
trinsecus ornatis sustinebantur. Portæ
tres ad Orientem Solem aptè dispositæ,
introcuntium turbam exceperunt.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΛΕ΄.

Εκφρασις αἰθρίας καὶ σῶν.

ΔΙέβαινε δ' ἐξῆς ἐπὶ παμμεγέθη
εἰς καθαρὴν αἰθρίαν ἀναπεπταμένην
φθλιθῶ λαμπρὸς καλεσρομένη ἐπὶ
Φως ἐκόσμη, μακροῖς ἀειδρόμοις σῶν
τειπλένεα ἀειεχομένον.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΛΣ΄.

Εκφρασις τῶν αὐτῶ ἐκκλησιαστικῶν καὶ δωματιῶν
λας τε καὶ χρυσοῦσι.

ΤΩν ἑκατὼν κεντρῶν τε αἰθρίας,
πρὸς ἀνιχόντα ἥλιον ἑώρα, ὁ βασιλεὺς
σωπῆτο νεώς, ἔργον ὀξυαῖσιον, εἰς ἡ
ρεν ἡμδρον, μήκας τε καὶ πλάτους ἐπὶ
εὐεωόμενοι ἔτα μιν εἰσω τῆς οἰκῆς
ἕλης μαρμαρῶ ποικίλης διεκάλυπτον
κώσεις, ἡ δ' ἐκτός τῶν τοίχων ἄλλοι, ἔξω
ταῖς πρὸς ἑκάστον ἀεμοδαῖς συμκρυμ-
λαμπρῶμένη, ἕπερφυρὲς πρὸς ἡμ-
λας τ' ἐκ μαρμαρῶ ἀερόφωτος ἐδὲν
δέον, παρέχεν. ἀνω δ' πρὸς αὐτοῖς ἑρ-
τά μιν ἐκτός δ' ὀμάσια μολύβδα ἀει-
ἕλη, ὄμβρων ἀσφαλὲς ἔργμα χυμῶν
δ' τῆς εἰσω σῆγης γλυφαῖς φανερῶν
ἀπηρησμένα, καὶ ὡσπὲρ πρὸς πύλας
καθ' ὅλας τῆ βασιλείου οἰκῆ συνεχόν
πρὸς ἀλλήλας συμπλοκαῖς ἀνδρωμῶν
χρυσῶ τε διαωγῆ δ' ὅλας κεκαλυμμένα
τὸς οἰα μαρμαρυγαῖς τὸν πάντα νεῶν
σερπίτων ἐποίη.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΛΖ΄.

Εκφρασις διπλῶν σῶν ἑκατέρωθεν, καὶ πολλῶν ἀει-
λικῶν τριῶν.

ΑΜφι δ' ἑκάτερα τὰ πλοῦρα, δὲ
σῶν ἀναλείων τε καὶ καταλείων δὲ
ἀξασάδες, τῶ μήκει τε νεῶ σωπῆ
χρυσῶ καὶ αὐτὰ τὰς ὀρόφους πεποικι-
ναί ὡν αἱ μὲν ἐπὶ ἀερόσῶπες τῆ οἰκῆς
παμμεγέθεσιν ἐπηρείδοντο αἱ δ' εἰσω τῶν
πρὸς ἐν ὑπὸ πρῶτοις ἀνηγείροντο, πολλῶν
ἔξωθεν ἀειεβλημένοις κόσμον. πύλας δ'
πρὸς αὐτὸν ἀνιχόντα ἥλιον εὐ διακεκρυμ-
τὰ πλήθη τῶν εἰσω φερομένων ὑπερ-
χρῶν.